

Journal of Social Sciences

Volume 37
Issue 0 *Issue 1-2*

Article 1

2006-01-01

บทบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

บรรณาธิการ (2006) "บทบรรณาธิการ," *Journal of Social Sciences*: Vol. 37: Iss. 0, Article 1.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss/vol37/iss0/1>

This Editorial is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Social Sciences by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

๑.

สังคมศาสตร์ ปีที่ ๓๗ ฉบับที่ ๑-๒ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙.

ว่าด้วยมิตรหรือเพื่อน

“When, therefore, I considered all this, and the type of men who were administering the affairs of State, with their laws too and their customs, the more I considered them and the more I advanced in years myself, the more difficult appeared to me the task of managing affairs of State rightly. For it was impossible to take action without friends and trusty companions: and these it was not easy to find ready ton hand,.....while to acquire other new friends with any facility was a thing impossible.”

Plato, Epistle VII, 326BC.

วารสารสังคมศาสตร์ปีที่ ๓๗ ฉบับที่ ๑-๒ ๒๕๕๙ เป็นฉบับ “ว่าด้วยมิตรหรือเพื่อน” ด้วยวารสารสังคมศาสตร์นี้ได้ร่วมงานแปลของ กรมหลวงเทเวธวงศ์โรประการ (สะกดตามเอกสารดั้งเดิม-ปัจจุบันใช้ “กรมหลวงเทววงศ์โรประการ”)¹ พระเจ้าน้องยาเธอในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาล

ที่ ๕ และทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงต่างประเทศ งานแปลดังกล่าวนี้คือ Lysis (ไลลิส) เป็นบทสนทนาบทหนึ่งในจำนวนทั้งสิ้น บทของเพลโต “ไลลิส” เป็นบทสนทนาว่าด้วยเรื่อง “Friendship” (Philia) หรือดังที่กรมหลวงเทววงษ์ฯแปลว่า **“ว่าด้วยมิตรหรือเพื่อน”** ที่ท่านทรงแปลมาจาก “หนังสือปเลโต”

ก่อนที่ผมจะแนะนำบทความ “ว่าด้วยมิตรหรือเพื่อน” ตามสำนวนแปลของกรมหลวงเทววงษ์ฯ ผมขอเข้าเรื่องด้วยคำกล่าวที่ว่า **“จุดยืนทางการเมืองเป็นเรื่องมายา ราคาของมิตรภาพและความสัมพันธ์ต่างหากที่เป็นของจริง”**

ข้อความข้างต้น ทำให้คิดถึงนัยความหมายหนึ่งของความยุติธรรมที่ปรากฏในบทสนทนาเรื่อง the Republic ของเพลโตที่มีตอนหนึ่งมีผู้กล่าวว่า ความยุติธรรมหรือความถูกต้องคือ การช่วยเหลือเพื่อน และทำร้ายศัตรู (helping friends, harming enemies) หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ความยุติธรรมมิใช่อะไรอื่นนอกจากยืนหยัดอยู่ข้างผู้เป็นมิตร และเป็นปฏิปักษ์ต่อใครก็ตามที่เป็นศัตรู ซึ่งถ้าฟังเผินๆ แล้ว ก็อาจจะสอดคล้องกับคติที่ว่า “จุดยืนทางการเมืองเป็นเรื่องมายา ราคาของมิตรภาพและความสัมพันธ์ต่างหากที่เป็นของจริง” นั่นคือ จุดยืนทางการเมืองจะถูกผิดอย่างไรไม่สำคัญ สิ่งสำคัญคือ ใครคือมิตร ใครคือศัตรูต่างหาก

ขณะเดียวกัน เราทุกคนก็คงเคยได้ยินประโยคที่ว่า “ในการเมือง ไม่มี

^๒ หนังสือว่าด้วยมิตรหรือเพื่อนต้นฉบับเดิม กรมหลวงเทววงษ์ฯได้ทรงแปลมาจากไลลิส (Lysis) จากหนังสือปเลโตสำนวนของบี. โยเวตต์ (B. Jowett) ประทานมาพิมพ์ไว้ในหนังสือวชิรญาณวิเศษ เล่ม ๓ ปีชวด พุทธศักราช ๒๔๓๑ ต่อมาได้มีการรวมเล่มตีพิมพ์แจกเป็นที่ระลึกในงานศพของหม่อมเจ้าหญิงบันดาลสวัสดิ์ โดยโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร เมื่อปี ๒๔๖๙ ข้อมูลจากคำนำโดยวิกิจ สุขสำราญ และชัยวัฒน์ สดอานันท์ในหนังสือชื่อ “บทสนทนาของเพลโต: ยูโตโฟร อโพลี โครโต”, สมบัติ จันทรวงศ์ (แปล). (กรุงเทพฯ: คบไฟ, ๒๕๔๙)

มิตรแท้และศัตรูถาวร” ซึ่งจากคตินี้ส่งผลให้ตีความได้ว่า ในแวดวงการเมือง ไม่มีใครยึดมั่นในอุดมการณ์จุดยืนทางการเมืองของตนอย่างเด็ดเดี่ยวมั่นคง เมื่อสามารถเปลี่ยนจุดยืนทางการเมืองที่เคยประกาศไว้ แน่نون มิตรและศัตรูชุดหนึ่งที่เกิดขึ้นในเงื่อนไขของจุดยืนทางการเมืองหนึ่ง ๆ ก็ย่อมต้องผันแปรไปตามจุดยืนทางการเมืองที่เปลี่ยนไปด้วย

ขณะเดียวกัน จากคติดังกล่าว ก็ไม่จำเป็นว่า ทุกคนในแวดวงการเมืองจะไม่มีจุดยืนทางการเมืองที่แน่อนเสมอต้นเสมอปลายเสียเลย บางคนอาจจะมิจุดยืน X และเมื่อมีจุดยืน X ก็จะมีมิตรและศัตรูชุดหนึ่ง มิตรที่วานี้คือผู้ที่มีจุดยืน X เช่นเดียวกันกับเขา ส่วนศัตรูคือผู้ที่มีจุดยืน -X แต่เมื่อศัตรูบางคนในจุดยืน X เปลี่ยนมายึดถือจุดยืน X เขาคอนั้นก็สามารถที่จะยอมรับศัตรูที่หันมามีจุดยืนเดียวกับเขาได้ ดังนั้น การที่เขาสามารถยอมรับคนที่เคยเป็นศัตรูมาเป็นมิตร มิได้หมายความว่าคน ๆ นั้นโลเล แต่เขายึดมั่นในจุดยืนมากกว่าตัวบุคคลต่างหาก แต่กระนั้น ถ้ามีใครที่เปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ ถึงแม้ว่าในที่สุดจะมีจุดยืนร่วมกับเขา แน่نونว่า คนที่มีรักไม่เปลี่ยนแปลงในจุดยืนของเขาจะไม่ยินดีที่จะรับคนที่เปลี่ยนแปลงรักได้บ่อย ๆ เป็นมิตร

แน่อนว่า ในตรรกะเดียวกันแต่กลับกัน เมื่อคนที่เป็นมิตรกับเขาคอนั้นเพราะมีจุดยืน X เช่นเดียวกับเขาเกิดเปลี่ยนใจ หันไปยึดถือจุดยืน -X เขาคอนั้นก็คงไม่สามารถยอมรับคน ๆ นั้นในฐานะมิตรของเขาต่อไปได้ และย่อมถือว่าเป็นศัตรู หากเขาคอนั้นยึดมั่นในจุดยืนอุดมการณ์ของเขาเป็นสรณะ

แต่ผู้ที่ยึดถือคติแรกที่ว่า “จุดยืนทางการเมืองเป็นเรื่องมายา ราคาของมิตรภาพและความสัมพันธ์ต่างหากที่เป็นของจริง” ย่อมจะไม่หันหลังให้กับมิตรที่เปลี่ยนจุดยืนอุดมการณ์ทางการเมือง เนื่องจากเขาไม่เห็นว่ จุดยืนทางการเมืองมีความสำคัญหรือมีราคาเทียบได้กับมิตรภาพและความสัมพันธ์ที่บ่มเพาะกันมานานโดยไม่เกี่ยวข้องกับจุดยืนทางการเมือง หรือยังไม่มีสถานการณ์ที่ทำให้จุดยืน

ทางการเมืองของแต่ละคนเปิดเผยออกมาให้เห็นขัดแย้งกัน และถึงต่อให้มันเปิดเผยออกมา คนที่ยึดถือคตินี้ก็จะไม่เห็นว่าเป็นจุดยืนทางการเมืองที่แตกต่างนั้นมีความสำคัญมากพอที่จะบั่นทอนสายสัมพันธ์ที่มีต่อกันและกัน

เป็นไปได้ว่า สาเหตุที่คนประเภทนี้เชื่อว่า จุดยืนทางการเมืองเป็นเรื่องมายา ก็เพราะว่า เขาอาจจะเชื่อว่า “ในแวดวงการเมือง ไม่มีมิตรแท้ ศัตรูถาวร” เพราะจะด้วยประสบการณ์หรือตรรกะเหตุผลก็ตาม เขาเชื่อว่า คนเราเปลี่ยนจุดยืนทางการเมืองกันได้ ไม่มีใครที่จะยึดมั่นในอุดมการณ์หนึ่งๆไปได้ตลอดไม่เสื่อมคลาย ซึ่งก็อาจจะจริงเช่นนั้น เพราะคนส่วนใหญ่ในสังคมมักจะยกย่องคนที่ยึดมั่นในอุดมการณ์อย่างมั่นคงตั้งแต่ต้นจนจบ ไม่ว่าจะเป็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับอุดมการณ์นั้น ดังนั้น เมื่อรักในจุดยืนการเมืองเปลี่ยนแปลงได้ ก็อย่าไปให้ค่ามันนัก สู้ให้ค่ากับรักที่ไม่เปลี่ยนแปลงต่อกันและกันจนมิตรไม่ได้

แต่ก็เป็นไปได้อีกว่า สาเหตุที่คนประเภทนี้เชื่อว่า “จุดยืนทางการเมืองเป็นเรื่องมายา” ไม่ใช่เพราะว่า “เวลาเปลี่ยน ใจคนเปลี่ยน” ถึงใจคนไม่เปลี่ยนเรื่องการเมืองก็เป็นเรื่องมายาอยู่ดี นั่นคือ เรื่องการเมืองเป็นเรื่องของมายาคติที่มนุษย์เลกสรรปั้นแต่งจินตนาการกันขึ้นมาและโอบอุ้มยึดถือมันอย่างเอาเป็นเอาตาย ไม่ต่างอะไรกับคนที่เชื่อเรื่องผี ไม่ว่าจะเป็นเชื่อในผีอะไรแบบไหน มันก็ผิอยู่ดี และไม่มีจริงสำหรับคนที่ไม่เชื่อเรื่องผี และก็เช่นกัน มิตรภาพต่างหากที่เป็นเรื่องพื้นฐาน เป็นเรื่องที่มีอยู่จริง และมีค่ากว่าเรื่องการเมืองที่เป็นเรื่องผิๆ

คนที่เชื่อว่า “จุดยืนทางการเมืองเป็นเรื่องมายา” ในแบบผินี้ ย่อมจะไม่ยอมให้ความเชื่อที่แตกต่างกันมาทำลายมิตรภาพระหว่างเขากับเพื่อน และยามที่เพื่อนเกิดจริงจังโต้เถียงปกป้องผิที่ตนเชื่อ หรือโจมตีผิที่ไม่เชื่อ เขาคงนั้นก็ยังสามารถรับฟังได้อย่างใจเย็นเป็นปกติ และถึงแม้เขาจะไม่เห็นด้วย เพราะเขาก็มีความเชื่อแบบผิๆ ที่ว่านี่ยูบ่าง เขาอาจจะโต้แย้งไปบ้าง แต่ก็ไม่ท้วงท้วงอย่างฉุนฉียว ไม่โกรธ ไม่โมโห ไม่แบ่งแยก เพราะไม่รู้จักแบ่งแยกไปทำไมกับ

เรื่องมายาผี ๆ เช่นนั้น แต่ก็ไม่ใช่จะไม่มี ความเชื่อในเรื่องผีกับเขาเสียเลย!

แต่เมื่อผู้เป็นมิตรกลับไม่ได้คิดว่า “จุดยืนทางการเมืองเป็นเรื่องมายา” แบบผี ๆ อย่างที่เขาเชื่อ ก็ย่อมจะโกรธ โมโห แบ่งแยกจนอาจจะกลายเป็นศัตรูได้ เขาก็อาจจะพยายามที่จะบอกกับเพื่อนของเขาให้เข้าใจว่า “จุดยืนทางการเมืองเป็นเรื่องมายา ราคาของมิตรภาพและความสัมพันธ์ต่างหากที่เป็นของจริง” เพื่อนบางคนอาจจะสงบลงได้ หากเพื่อนคนนั้น “มีจุดยืนทางการเมือง” ที่มองว่า “จุดยืนทางการเมืองเป็นเรื่องมายา” แต่บางคนอาจจะเตลิดเปิดเปิงไป หากเขาไม่สามารถยอมรับว่า “จุดยืนทางการเมืองเป็นเรื่องมายา” และไม่สามารถจะ “มีจุดยืนทางการเมือง” เช่นนั้นได้ เขาก็คงจะเสียใจและเสียตายกับมิตรที่ไม่สามารถเป็นมิตรกับเขาต่อไปได้ และก็ไม่รู้จะทำอะไรได้มากกว่า “ปล่อยมันไป” (Let It Be !)

[แต่แน่นอนว่า คนที่ต้องจากจากความเป็นมิตรของเราไปเป็นศัตรู เพราะมีจุดยืนทางการเมืองที่แตกต่างและด้วยยึดมั่นในจุดยืนที่ตนมีอยู่ ก็ยังดีกว่าคนที่ดำรงความเป็นมิตรกับเราต่อไปโดยสามารถเปลี่ยนจุดยืนทางการเมืองได้ตลอดเวลา ขึ้นอยู่ประโยชน์ส่วนตัวที่เขาจะได้รับ ซึ่งต่างจากผู้ที่ไม่มีจุดยืนทางการเมืองอะไรเลย เพราะคนที่ไม่มีจุดยืนทางการเมืองเลย เพราะไม่อยากจะ มี ก็ยังดีกว่าคนที่ทำตัวว่ามีจุดยืนทางการเมือง แต่กลับเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาโดยเอาจุดยืนของผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่ตั้ง! จุดยืนทางการเมืองแตกต่างจากจุดยืนผลประโยชน์ส่วนตัว ก็ตรงที่ จุดยืนทางการเมืองมันมีนัยที่ส่งผลประโยชน์ให้สาธารณะเป็นหลัก]

ในที่สุดแล้ว คงประจักษ์ได้ว่า จะอย่างไรก็ตาม “จุดยืนทางการเมือง” จึงยังคงมีความสำคัญอยู่ดี และอย่างที่ปรากฏในบทสนทนาของเพลโตเรื่อง Gorgias และบทอื่นๆ บางบทที่ว่า “The closest friendships exist between the like and the like.” หรือ “มิตรภาพอันแน่นแฟ้นดำรงอยู่ได้

ในหมู่คนที่มีอะไรเหมือนกัน" ไม่ว่าจะเป็นหมู่คนที่เชื่อว่า "ในแวดวงการเมือง ไม่มีมิตรแท้ ศัตรูถาวร" หรือในหมู่คนที่เชื่อว่า "จุดยืนทางการเมืองเป็นเรื่องมายา ราคาของมิตรภาพและความสัมพันธ์ต่างหากที่เป็นของจริง"

และเมื่อกลับมาที่ความยุติธรรมใน the Republic ที่ว่าไว้ในตอนต้น นั่นคือ "ความถูกต้องยุติธรรมคือ การช่วยเหลือมิตร และทำร้ายศัตรู" ฟังดูง่าย และเมื่อโสกราตีสถามคำถามที่ดูไร้เดียงสาต่อไปว่า มิตรคืออะไร? ศัตรูคืออะไร? คู่สนทนาของเขาก็ตอบได้ทันทีว่า มิตรคือคนที่ดีกับเรา ส่วนศัตรูคือคนที่ทำร้ายหรือทำไม่ดีต่อเรา แต่ความยากลำบากบังเกิดขึ้นทันที เมื่อโสกราตีสถามต่อเพียงว่า แล้ว "ดี" เล่า คืออะไร ? และ "ไม่ดี" ที่ว่านั่น คืออะไร?

กลับมาสู่บทความ "ว่าด้วยมิตรหรือเพื่อน" อีกครั้ง

ผู้อ่านที่ไม่เคยมีโอกาสนัดสัมภาษณ์ของเจ้านายสมัยต้นรัตนโกสินทร์ มาก่อน ก็จะได้สัมผัสกันคราวนี้ และมั่นใจว่า คงมีผู้อ่านน้อยคนที่มีโอกาสอ่านความเห็นข้อสังเกตตอบทสนทนาของเพลโตที่สำแดงโดยพระบรมวงศานุวงศ์ในสมัยรัชกาลที่ห้า กรมหลวงเทเวศร์วงษ์โรประการทรงกล่าวไว้ว่า

"ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้อยคำสำนวนในหนังสือนี้ดีวิเศษนัก เป็นการแสดงให้เห็นความคิด ของท่านนักปราชญ์นั้นคิดได้ลึกซึ้งหลายชั้น แลกลับกลอกย้อนออกได้หลายทาง."

ฟังดูแล้วก็ให้น่ากลัวทีเดียวที่ท่านทรงเห็นว่า บทสนทนาของเพลโตนั้น "แลกลับกลอกย้อนออกได้หลายทาง" ถ้าเห็นข้อความเพียงแค่นี้ และเข้าใจคำว่า "กลับกลอกย้อนออก" ตามบริบทการใช้ภาษาไทยในปัจจุบัน เราคงจะคิดอะไรเป็นอื่นไปไม่ได้เลยนอกจากนัยในแง่ลบ เพราะถ้าใครเป็นคนที่ได้ชื่อว่ามีความคิด "กลับกลอกย้อนออก" เราก็คงบอกได้คำเดียวว่า "คบไม่ได้" แต่เมื่อพิจารณาข้อความในย่อหน้าทั้งหมดที่ท่านทรงนิพนธ์ไว้ เราจึงพบว่าคำว่า "กลับกลอกย้อน

ย้อน” คงไม่จำเป็นต้องไม่ตีเสมอไป เพราะต่อจากนั้น ท่านทรงกล่าวว่า บทสนทนาของเพลโตนั้น

“เป็นวิธีทางควรที่จะไตร่ตรองต่อไป ด้วยเป็นความจำนงค์หมายแต่ความดีเป็นประมาณ ดูคล้ายกับธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า พระสูตรบางเรื่องผู้อ่านผู้ฟังได้ทั้งวิชาและความสนุกสนานใจไม่มีที่เสียอย่างใดได้”

ท่านทรงเปรียบเทียบบทสนทนาของเพลโตกับธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าเลยทีเดียว! จะว่าไปแล้ว ผมก็มีความเห็นในท่านองนี้เช่นเดียวกัน สมัยที่ทำวิทยานิพนธ์ “บาเรียนเอก” ปรัชญาการเมืองของ “เพลโต” ที่เมืองอังกฤษ แต่ก็ไม่กล้าเที่ยวแสดงความเห็นนี้ออกมา เกรงจะถูกข้อหา “หมิ่นศาสนา” เทียว เอาปรัชญาตะวันตกไปเทียบกับพุทธศาสนาได้อย่างไรกันเชียว บังอาจหรือ?! อะไรท่านองนี้ แต่เมื่อกรมหลวงฯท่านทรงมีความเห็นเช่นนี้ไว้แล้ว ตั้งแต่กลางพุทธศักราชที่ ๒๔๓๑ ผมก็คงขออาศัยอยู่ใต้ร่มเงาพระเดชพระคุณท่านด้วย

ตกลงแล้ว สมัยก่อน คนไทยเราคงไม่ได้คิดว่า อาการกลับกลอก ยอกย้อนเป็นเรื่องไม่ตีเสมอไป เพิ่งจะมาเปลี่ยนแปลงเอาช่วงหลัง ๆ หรืออย่างไรก็ไม่ทราบ คงต้องสืบหาค้นคว้ากัน

กรมหลวงฯทรงได้รับหนังสือบทสนทนา “ไลลิส” ของเพลโตในสำนวนภาษาอังกฤษของ “เบนจามิน โจเวตต์” (Benjamin Jowett) จาก “น้อง” ของท่าน นั่นคือ “พระองค์เจ้าสวัสดิโสภณ” ผู้ซึ่งศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัย “ออกสเฟิร์ด” โดยเบนจามิน โจเวตต์ผู้ซึ่งเป็น “บาเรียนเอก” นี่เป็น “อาจารย์ใหญ่” ของพระองค์เจ้าสวัสดิโสภณนั่นเอง

ผู้ที่ศึกษาบทสนทนาของเพลโตทราบดีว่า “ไลลิส” เป็นข้อเขียนที่ว่าด้วยเรื่อง “มิตรภาพ” แต่กระนั้น ผู้ที่ศึกษาบทสนทนาของเพลโตอย่างจริงจังก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า “ไลลิส” สะท้อนภาพของวิถีจารีตความรักร่วมเพศ (homosexual)

ของพลเมืองชาวเอเธนส์ในสมัยนั้น ขณะเดียวกัน ผู้ที่ศึกษาบทสนทนาของเพลโต อย่างจริงจังย่อมทราบดีว่า บทสนทนาที่เป็นมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปก็ได้แก่ Apology, Crito, Phaedo, Phaedrus, Symposium, Protagoras, Republic, Law etc หรือแม้แต่ Timaeus ก็ยังเป็นที่รู้จักมากกว่า Lysis !

ปรกติคนที่จะเริ่มแปลงานของเพลโต ก็มักจะเลือกแปลจากบทสนทนาที่เป็นที่รู้จักมากกว่าที่ไม่รู้จัก แต่ถ้าจะเลือกที่ไม่เป็นที่รู้จัก ก็หมายความว่า จะต้องเห็นประเด็นอะไรที่ตนคิดว่าสำคัญ โดยเฉพาะการส่งบทสนทนาที่ไม่เป็นที่รู้จักนักมาให้ “พี่ชาย” ของตน ขณะเดียวกัน ก็เป็นไปได้ว่า ส่งมาให้หลายเรื่อง แต่กรมหลวงฯ ท่านทรงเลือก “ไลสิส” ด้วยพระประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ที่จนถึงบัดนี้ ก็ยังไม่มีคนสามัญผู้ใดจะล่วงรู้ทราบได้ จึงเห็นเป็นปริศนาสำหรับนักประวัติศาสตร์วรรณกรรมให้ค้นคว้าพิจารณาต่อไป

บทความที่สอง การปกครองโดยไม่ปกครอง เป็นข้อเขียนที่ถอดมาจากวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๔๖ เรื่อง “การวิเคราะห์ ‘การปกครองโดยไม่ปกครอง’ ใน คัมภีร์ เต๋า เต็ก เก็ง” ของ นิติ มณีกาญจน์ นิสิตปริญญาเอกรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นวิทยานิพนธ์ระดับ “ดีมาก” ลองอ่านดูอาจจะพบว่า หลักการ “ปกครองโดยไม่ปกครอง” ของเต๋านี้สามารถเป็นรหัสัยสำคัญสำหรับการแก้ปัญหาความขัดแย้งในเขตสามจังหวัดภาคใต้ของเราได้ และรวมทั้งความขัดแย้ง-คลื่นใต้น้ำการเมืองไทยในปัจจุบันด้วย

ลำดับที่สาม “อริสโตเติลกล่าวถึงทางสายกลางไว้หรือไม่? ส่วนเดิมเดิม “รัฐ-มัชฌิมา” ไม่ใช่บทความ แต่เป็นบทสรุปย่อและเพิ่มเติมประเด็นบางประเด็นจากบทความ “รัฐ-มัชฌิมา: มอง ‘ความพอเพียง’ ผ่าน ‘หลักสายกลาง’ ของอริสโตเติล” ของ นิติ มณีกาญจน์ อีกเช่นกัน ซึ่งนิติได้นำเสนอ

บทความฉบับสมบูรณ์ดังกล่าวในการประชุมสัมมนาวิชาการประจำปี ๒๕๔๘ ของสมาคมปรัชญาและศาสนาแห่งประเทศไทย จัดขึ้นที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งในการนำเสนอในที่ประชุมครั้งนั้น ได้รับคำวิจารณ์ชี้แนะจาก ดร.เกษม เพ็ญภินันท์ จากภาควิชาปรัชญา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในประเด็นเรื่อง “ความพอเพียง” ของอริสโตเติล โดยอาจารย์เกษมตีความว่า ในข้อเขียนของอริสโตเติลที่นิตินามาศึกษานั้น ไม่มีนัยของ “ความพอเพียง” เกี่ยวข้องกับ “ทางสายกลาง” แต่อย่างใด กระนั้น นิติจึงกลับมาทบทวนและเพิ่มเติมให้ชัดเจนเพื่อยืนยันว่า มีประเด็นเรื่อง “ความพอเพียง” ในปรัชญาการเมืองของอริสโตเติลอย่างแน่นอน ดังนั้น ผมจึงนำบทสรุปเพิ่มเติมดังกล่าวมาเสนอไว้ในวารสารสังคมศาสตร์ฉบับ “ว่าด้วยมิตรหรือเพื่อน” นี้ และคาดว่า จะได้รับความกรุณาจาก ดร.เกษม เพ็ญภินันท์ ในการแสดงข้อคิดเห็นต่อบทสรุปเพิ่มเติมของนิตีเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น “มิตรและเพื่อน” ในวงการวิชาการของเราต่อไป

บทความต่อมาคือ “วิาทะ Structure-Agency และการหาทางออกให้กับปัญหาทวิลักษณ์นิยม: Marxism versus Foucault” ของเชษฐา พวงหัตถ์ อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจารย์เชษฐาหรือพี่เชษฐาเป็นนักปรัชญาและทฤษฎีการเมืองที่จริงจังและใฝ่รู้ผ่านประสบการณ์การต่อสู้ทางการเมืองมาอย่างโชกโชน แม้ว่าจะมีอายุแล้ว แต่ก็ยังสนใจศึกษาอย่างไม่มีอุปสรรค ที่จริงแล้ว ผมได้รับมอบบทความนี้จาก “พี่เชษฐา” มาช้านานแล้ว เพราะเมื่อขอบทความจากพี่เขาไปก็ได้รับความกรุณาบทความนี้อย่างรวดเร็ว แต่ผมกลับไม่สามารถทำให้วารสารออกเร็วได้ตามกำหนด จึงขอลยอาจารย์เชษฐาและท่านผู้อ่านที่รอคอยมา ณ ที่นี้ด้วย บทความดังกล่าวนี้กล่าวถึง ปัญหาที่เป็นปัญหาหลักสำคัญในทางปรัชญาการเมืองและปรัชญาสังคมศาสตร์ นั่นคือ โครงสร้างหรือตัวแสดง ใคร

เป็นพระเอก? จะว่าไปแล้ว ทั้งโครงสร้างและตัวแสดงต่างก็มีอิทธิพลสำคัญอย่างยิ่ง ในประวัติศาสตร์ปรัชญาความคิดก็ถกเถียงกันมาตลอดในรูปลักษณะต่าง ๆ กันไป อากาศรื้อนกำหนดให้คนเป็นชี้हुदहुद คนเมืองร้อนจึงมีพฤติกรรมต่างจากเมืองหนาว ขณะเดียวกัน คนก็สามารถข้ามพ้นข้อจำกัดทางบริบทได้ในหลายกรณี ถกเถียงกันไม่รู้จบ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาจิต-วัตถุ ฯลฯ จนกระทั่งมาถึงมาร์กซิสม์กับฟูโก ซึ่งอาจารย์เชษฐามีคำตอบไว้ให้อ่านแล้ว

บทความถัดไปคือ ข้อเขียนของ **ชฎานัท สุขลาชัย** เรื่อง “**อาณานิคม วาทกรรม ความเป็นสมัยใหม่และการนำเสนอถึงการดิ้นรนเพื่อความเป็นอภิมนุษย์ของเลนินและวิลสัน**” ซึ่ง ชฎานัท เขียนขึ้นช่วงก่อนจะไปศึกษาต่อปริญญาโทสาขา “Cultural Studies” ที่ Goldsmith College, University of London บทความนี้น่าสนใจอย่างไร ท่านผู้อ่านพิจารณาได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่าง “กรรมการนิรนาม” หรือ “peer review” ของวารสารและ ชฎานัท ในฐานะผู้เขียน

เดิมที บทความนี้เขียนในภาษาอังกฤษ ต่อมา ผมได้ขอให้ผู้เขียนถ่ายทอดเป็นภาษาไทย แต่ตอนที่กรรมการนิรนามอ่านต้นฉบับยังเป็นภาษาอังกฤษอยู่ ดังนั้น จึงมีการสนทนากันเป็นภาษาอังกฤษ หลังจากที่กรรมการได้อ่านบทความ มีความคิดเห็นดังนี้:

กรรมการนิรนาม

“I can't make comment other than the part relating to Nietzschean idea. Although the article seems to be a creative idea, I'm inclined to think that there exists some misinterpretation by juxtaposing Nietzschean words with Wilsonian and Leninist ideas or character I'm not so sure if the author wants to say that Wilson and Lenin are superhuman or the ideas they contributed

indicate that they are superhuman. As we all know, Wilsonian idea of internationalism is based on liberalism and particularly implying Kantian idea of universalism and perpetual peace. I don't see anything associated with Nietzsche. And the idea of making peace itself is quite contrary to the Dionysiac character or agon (struggling, warlike) which Nietzsche appreciates. And the experience of Lenin in constructing socialist state is based on class consciousness which is herd instinct and thus contrary to Nietzschean line of thinking as well. So Wilsonian and Leninist ideas are surely antithetical to the Nietzschean because both are based on herd instinct. We must not forget that both liberalism and socialism, no matter what, are based on universalism, something Nietzsche loathes because they are slave moralities.

The author seems to say that realism (balances of power) is evil or immoral. And those statesmen try to overcome and breed new system. But that is quite contrary to Nietzschean in the sense that all system instead breed herd instincts.

He frequently quotes Joseph Nye who is democrat and believes in multilateralism in US foreign policy. I generally would think that Hawkish hard-line republicans are closer to Nietzschean than Wilsonian democrat. However, those Hawks (like Rumsfeld or Wolfowitz) are more of Straussian or in other words the mixed legacy Platonism and Machiavellianism. I would think Bush administration is far from what the author calls "American

Asceticism.” They are obviously hawkish interventionists who believe in moral sanction even in the sphere of private life (like gay marriage cases).

As for Lenin part, the author need to elaborate how Lenin comes close to being superhuman in Nietzschean terms. Again being Nietzschean partly means be a free spirit. And Zarathustra could represent what a free spirit is like. For sure before being free, one must pass through the stage of psychology from camel (skepticism) to lion (will to power) and child at play (free spirit). A child at play is a form of superhuman who does not subscribe to any ideology or scheme of life. (Creation comes up like a play rather than a scheme.) Personally I would think that being Nietzschean is more internalized and even cynical to politics. Being Nietzschean or superhuman does not mean domination or aggrandizement of one own self. But it's more like one must pass through spiritual or intellectual crucified and overcome that stage before becoming superhuman. Superhuman just means the one who can fight against nihilism of life and morality, my personal interpretation. I can't offer any more comments but the author needs to proceed arguments carefully particularly this article seems to contradict to majority of Nietzschean scholarship. He needs to explain away questions which might be raised (like my questions). I hope my comments help.”

ขณันท์

I would like to say appreciated thank you to the commentator who shed me more on Nietzsche's idea. But it seems that he misunderstands me in some respect. First, for me, it is commonly unrealistic if we focus international relations roughly in the antique opposition between Hobbesian and Kantian, liked his comment, or realist and idealist; for me it's an artificial splitting and elusive. The question which suffice to asked in return is that if Balance of power (security imperative) is not the herd morality, which Nietzsche always insist that morality and everything that are prejudiced, precipitated, and provisional, are something that must be overcome then what was it? I found Wilsonian philosophy as a quintessential to divert us from this prejudiced, and domination which created only egregious and foolhardiness, in short, what he called, the herd morality. Of course, simply put it, it's an act of *Übermensch* (superman) to reevaluate and give the new meaning to the world. But I hardly see the word "new meaning" in his comment. In this respect, I found democracy, the 14 points, liberty of President Wilson analogous to this term. The further result both in the Cold War and Post-Cold War was not what Wilson had expected. Second, the American Asceticism was clearly demonstrated during the Cold War, if you assumed that it had exist, the American intervention in

other part of the world was the effective evidence to affirm its role as the superman, of course, it may contrast to Wilsonian. Though the superman image is liked a tyranny or evil man, but at least for Nietzsche, it's something that essentially and inevitably for the superman. Nietzsche cogently elaborates that

"It is the image of such leaders that we envisage: may I say this out loud, you free spirits? The conditions that one would enable a soul to grow to such a height and force that it would feel the compulsion for such tasks, a revaluation of values under whose new pressure and hammer a conscience would be steeled, a heart turned to bronze, in order to endure the weight of such responsibility, on the other hand, the necessity of such leaders, the frightening danger that they may fail to appear or that they might turn out badly or degenerate--these are our real worries and gloom--do you know that, you free spirits? --these are the heavy distant thoughts and storms that pass over the sky of our life"

In this case, I do proceed my essay and initially focus my essay on the American FP from 1945-1990 by discussing that from Truman to Reagan, there is no Cold War, but left behind only the American Mission. All American leaders without hesitation formulate their foreign relations dealing especially with the Third World countries in the name of intervention to preserve order out of disorder. What's more, I do discuss them both in terms of

economic and cultural identity (I'm uncomfortable to use the word hawkish and dovish, it's a prejudiced word from one who enact to the herd morality) Ranging from Eisenhower to Reagan, or perhaps since Truman, the American leaders' images are nefarious and contrast to the noble, charming of other countries' leaders. The intervention, sanction, deploying troops are the obvious example of these nefarious act but the ultimate purpose is to preserve the superman's order out of everything chaos, classical form of ordinary man's value, in which Nietzsche often denounced without sympathy Third, commentator's presupposition was a classical form of international relations, which I do not found anything enlightened inside What I'm concern is that IR should deal more in philosophical application The binary opposition between Realist and Idealist was heavily antique and unfruitful and it was precipitated, prejudiced, and provisional by only two scholars, Hans Morgenthau and Immanuel Kant. It should be something worth squaring the hole Why don't rethinking himself, your herd of IR, my essay is an act of superman. I got his message with two feelings, both appreciating and laughing.

If he warns me to proceed the essay carefully, the commentator is supposed to share the author's context and treat the author fairly.

However, it's worth saying thank you to him.

Chyatat S.

กรรมการนิรนาม

"I think that the author is really offended at my comment. I don't remember exactly what I wrote. But I think my main point is that the idea of thinking about Wilson and Lenin as superhuman is at odds with general Nietzschean scholarship. The point is that he needs to answer the most likely question from all sides (both IR and philosophy scholars) because anyone who has some knowledge of IR and Nietzsche will ask the same question I asked. We all generally have been taught in the basic introduction IR theories that Wilsonian idea is Kantian liberalism and is idealistic. The author idea which I accept that it is a creative idea can open the new vistas for scholar community. But it's one of difficult task and if it's a success, it would be a great article. We all need to give encouragement.

So while I gave some comments on this point I did not oppose the idea that his thesis is interesting but he needs to work hard in terms of arguments. Because his main point is the most vulnerable and difficult to defend, I thought that my comment might help to get his arguments stronger. I simply tried to remind other points which could possibly be asked by general Nietzschean scholars so that he can be aware of the possible counter-argument. I think that is the way we write an article (to defend and fill all gaps as much as we can).

So I thought that my comment was neutral and I did comment as far as my knowledge (and ignorance) allows. And it was meant to be like a nice conversation and humble suggestion (although explicit and frank) to fix the arguments (if mine is of some use) at coffee break of intellectual community.

One more thing, I'm not Nietzschean in any respect although Nietzsche is one of philosophers I like. I think I indicated (but not so sure) that I read the article as if I was a traditional reader (analytic tradition of philosophy--which is pretty much picky on argument proceeding). I don't mean to step on the author's turf of expertise (as I also indicated that I can't offer the comment on other parts as I don't have knowledge on it). And the author's idea is needed to be respected even when the commentators might not agree with its ideas.

From the bottom of my heart, it was really meant to be beneficial and constructive. But if it turns out negative, I'm really sorry about it. I still think that the article is significant for intellectual community.

Best wishes

ชญาณ์ทัต

I had received the message from the commentator in which it generated two feelings inside me, both seemingly appreciating and certainly laughing funny, but the latter seems to gain more weight. The commentator is likely to misunderstand

in many points. First, in referring to Wilsonian and Leninism, my attempt is to display to the reader the priority of the superman, that is, the revaluation of the superman value out of the foolhardiness, egregious of the ordinary men value. In this creativeness, my methodology in dealing IR in the new perspective is to assert the philosophical applied and keeping IR during President Wilson struggle against Lenin by using the means of analogy. Generally, the Balance of Power, the security imperative, which could be implied as "security moral" is prejudiced, precipitated, and provisional as the crucial means to preserve international peace, the terms morality, something initiative, prejudiced, bias, are all that Nietzsche never failed to denounce. All of these egregious, in Nietzschean perspective, are supposed to overcome by superman value, in which I found Wilson and Lenin's analogy could play as a pivotal role in deriving this important task and IR would be improved not only looking in the antique perspective which from the classical period prejudiced, precipitated, and provisional by two scholars, Hans J. Morgenthau and Immanuel Kant, perpetual war, self-determination, and the origin Wilsonian had translated in his 14 points, and the core principle of internationalism. But the commentator deals with this point incompletely and mistakenly irrelevant to my proposition, in which his supposition is not differ from being the IR herd. The question that suffice to asked in return is that if not the Balance of Power that brought disaster, annihilation, and

devastation to the earth, then what? The message mostly keen on the domestic politic dealing especially with class struggle in the USSR during Lenin administration and in his repetition to Kantian could buttress that he never forget to employ the binary opposition of Hobbesian and Kantian, or Realist and Idealist in international relations. For me it's an academic form of rough classification, domination, and artificial splitting, that Nietzsche had taught us to escape from this labyrinth, what's a funny, the commentator Nietzschean scholar, show your attempt? What I'm concern is that IR should be broadening its perspective by employing a more philosophical applied, nothing from that inchoate message had generated my knowledge, what's more, for me it's an unacceptable act to only criticize, comment without doing anything enlightened, the joke is that the commentator speak as if he was offspring of the Nietzschean scholar, but where is an action that he demonstrated such that identity still open as a skeptic. Do you remember, your herd of IR, In beyond good and evil, Nietzsche taught us that (Let's me give a brief detail):

"Every choice human being strive instinctively for a citadel and a secrecy where he is saved from the crowd, the many, the great majority Anyone who, in intercourse with men, does not occasionally glisten in all the colors of distress, gloominess, and loneliness, is certainly not a man of the elevated tastes, supposing that he does not take all this burden and

disgust upon himself voluntarily, that he persistently avoids it, and remain in a citadel, one thing is certain. He could one day have to say to himself "the devil takes my good taste." For me, it's my choice to deny to live in a citadel, and the devil is already come to me, my essay is an act of superman, out of those nefarious terms of conundrum, labyrinth, and citadel. In contrast to some person, who never denied to spend his life in out of the secrecy but still blamed or commenting on other as the herd without looking himself; he is the herd." What's an irony. Also my point is not that the superman's value must be something that defined as global assertion or universalism imperative to the earth, these words are not exist in my essay, I have no idea where he brought this term from. ?

What's was laughing out loud is that he spoke to the presupposition, context of the Harvard Prof Joseph Nye Jr from his general understanding. What was truly, firmly, and obviously miss in the commentator point is that Prof Nye's more important argument always deal with the soft-hard power, the details are prevailed in his books "The paradox of American Power", and "Soft Power" But, excuse me, the text that I quoted from Prof Nye is entitled "Understanding International Conflict" in which Prof. Nye never imposed his belief in that article. He wrote without inclination, which I appreciated him that he always keeps himself in neutrality, not liked the commentator's understanding, better see my selected reference

before giving any suggestion. Personally, I had an email of Prof Nye and talking with him occasionally, if you want to check for sure, contact him at joseph_nye@harvard.edu

The commentator possibly misled by my introduction in which I had touched President George W Bush. OK it's may false. But the full article will do mainly with the Cold War, if you assumed it had existed, in 1945-1990. The term American Asterism was completely written and synthesized in my full article, not the same one that is going to be published, dealing especially with the particular period and exact time 1945-1990. In that period 1945-1990, the American interventionism, sanction, and making war with the Third World countries by the American leaders, ranging from Truman to Reagan, though characterized as "evil", they're an inescapable priority task of the future leader in Nietzschean's post-humanistic dream. Again, in Towards *Übermensch*, Nietzsche had taught us that

"It is the image of such leaders that we envisage: may I say this out loud, you free spirits? The conditions that one would have partly to create and partly to exploit for their genesis; the probable ways and tests that would enable a soul to grow to such a height and force that it would feel the compulsion for such tasks, a revaluation of values under whose new pressure and hammer a conscience would be steeled, a heart turned to bronze, in order to endure the weight of such responsibility;

on the other hand, the necessity of such leaders, the frightening danger that might fail to appear or that they might turn out badly or degenerate. do you that, you free spirits? these are the heavy distant thoughts and storms that pass over the sky of our life "

It is irreversible and truly obvious evident that I had observed the American FP during 1945-1990. Not involve with other period. But the message I received from "you know who" was fully paranoid and schizophrenic, if he warns me to observe the Nietzschean carefully, what was he doing, not a practical Nietzschean just liked me, is it acceptable huh? Nietzsche ghost, answer me, for the one who used only verbal and written word as weapon without glistening himself out of the green-grey of quagmire and dark tunnel. What's more "you know who" had applied my essay beyond that mentioning period to the 2000-2004, Rumsfeld or Bush as he quoted. Before warning other he should be presupposed to doing himself in vigilant and sharing the author's context; that is the only way to be an effective commentator, all in all, the author is supposed to be treated fairly

My future aim is to broaden the IR perspective in cultural and philosophical terms, as mentioned, it's better to do anything rather than standstill or blaming anyone. This is what I had expected from University of Wales, Aberystwyth. For me this is the rudimentary step for the advancement in this career What

I'm really sicken is the term Hawkish and Dovish, which strongly perturbed my academic feeling. Ironically, referring to the predecessor, beyond binary opposition, beyond good and evil, what's a funny to the one who claims himself directly as Nietzsche's crony, how comes the dichotomy bifurcated of "Realist-Idealist", "Hawkish-Dovish", "Kantian-Hobbesian" ? International relations are more sophisticated in applying only this dichotomy, it's truly dangerous.

To ajarn Chaiyan again, thanks for giving me this peer review, but it is hopeless because it generated me nothing enlightened and never empowers my academic knowledge in this relative field. However, it's worth saying thank you to the commentator only for his spending time. Merry X* Mas and Happy New Year krub ajarn. Thank you for your attention on my essay. His latest comment helped me most.

Chyatat S.

บทความต่อไปคือ บทความของ รศ. พิพัฒน์ ไทยอารี อดีตหัวหน้าภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์และผู้อำนวยการสถานศึกษาและวิจัยรัฐวิสาหกิจ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รัฐวิสาหกิจในมิติสู่บทบาทอาจารย์พิพัฒน์ ขึ้นต้นบทความของท่านไว้อย่างแหลมคมคือ

“การศึกษารัฐวิสาหกิจของประเทศใดประเทศหนึ่งนั้นจำเป็นจะต้องสืบค้นไปถึงรากฐานของวัฒนธรรมความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองที่ยึดถือในการปกครองของประเทศในช่วงเวลานั้นด้วย ทั้งนี้เนื่องจากสภาวะของกิจการรัฐวิสาหกิจนั้นมีได้เป็นสภาวะที่

เกิดขึ้นมาโดยไร้เหตุผลความชอบธรรมใดๆ แต่เป็นการก่อเกิด
ขึ้นจากพัฒนาการของปัจจัยหลาย ๆ ด้าน”

แม้ว่าข้อความดังกล่าวจะเป็นข้อความที่ใช้ขึ้นต้นการสำรวจศึกษา
เกี่ยวกับกิจกรรมที่เข้าข่าย “รัฐวิสาหกิจในมิติสุโขทัย” แต่ข้อความดังกล่าวก็ดูจะ
ใช้ประยุกต์ทำความเข้าใจสภาวะการณ์ของรัฐวิสาหกิจในเมืองไทยภายใต้
คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติและรัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ได้เป็น
อย่างดี

หลายท่านอาจจะแปลกใจและสงสัยว่า ในสมัยสุโขทัย เรามีกิจการที่
เรียกว่า “รัฐวิสาหกิจ” ด้วยหรือ แน่แน่นอนว่า การทำความเข้าใจในประเด็น
ดังกล่าวนี้ ต้องอาศัยการตีความ แต่ที่สำคัญ ผู้ศึกษาจะต้องมีความแม่นยำใน
กรอบแนวความคิด (conceptual framework) ที่จะสามารถ “มองเห็น”
กิจกรรมรัฐวิสาหกิจที่ปรากฏและดำเนินไปในรูปลักษณะอื่นที่แตกต่างไปจากที่
ปรากฏในบริบทของตน ซึ่งจากประสบการณ์ทางวิชาการและการเป็นผู้อำนวยการ
สถานศึกษาและวิจัยรัฐวิสาหกิจของอาจารย์พิพัฒน์ ทำให้น่าตื่นเต้นที่จะติดตาม
การย้อนกลับตามหา “รัฐวิสาหกิจในมิติสุโขทัย”

บทความสุดท้ายเป็นบทความภาษาอังกฤษ “School Decentrali-
zation: Does It Bring About Desired Outcomes Promptly to
Developing Nations ?” ของอาจารย์วีระศักดิ์ เครือเทพ อาจารย์ประจำ
ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการคลังสาธารณะ
เป็นศิษย์ของ ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา คณบดีคนที่ ๑๑ ของ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขณะนี้ อาจารย์วีระศักดิ์กำลังอยู่ใน
ระหว่างลาศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกสาขาการงบประมาณ และการคลัง
ภาครัฐ ที่มหาวิทยาลัยแห่งรัฐนิวเจอร์ซีย์ (The State University of New
Jersey, Rutgers at Newark) บทความว่าด้วยการกระจายอำนาจให้กับการ
บริการสาธารณะด้านการศึกษานี้ อาจารย์วีระศักดิ์ได้นำเสนอในการประชุม

รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ ๔ ที่จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๑-๒ ธันวาคม ๒๕๔๖ โดยการสนับสนุนของสภาวิจัยแห่งชาติ

การศึกษาย่อมเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพประชาชน และเมื่อคุณภาพของประชาชนดีขึ้น นักการเมืองและนักบริหารย่อมคาดหวังว่า ปัญหาต่าง ๆ จะทุเลาลง เริ่มตั้งแต่ การเลือกตั้งก็น่าจะดีขึ้น ประชาชนรู้ว่ นโยบายไหนดีไม่ดี มีเหตุผลหรือไม่ เพราะนอกจากจะอ่านหนังสือออกแล้ว ยังมีความรู้พอที่จะประเมินตัดสินได้ นอกจากการศึกษายังช่วยให้ประชาชนเลือกตั้งเก่งขึ้นแล้ว การมีการศึกษาก็น่าจะทำให้ประชาชนมีงานดี ๆ ทำ และข้อดีอะไรอื่น ๆ ตามมามากมาย ฯลฯ ยกเว้นแต่ว่า เมื่อมีการศึกษาแล้ว แต่ไม่มีงานรองรับ ก็เกิดปัญหาที่เป็นผลพวงตามมา แต่กระนั้น ผู้คนมีการศึกษาแต่ตกงาน ก็น่าจะดีกว่า ผู้คนขาดการศึกษาแล้วตกงาน หรือไม่? ก็เป็นปัญหาที่น่าขบคิด

การมุ่งให้ประชาชนได้รับการศึกษา ก็หมายความว่า ผู้คนทั่วไปควรจะต้องได้เรียนหนังสืออย่างทั่วถึง นั่นคือ ทุกคนจะต้องเสมอภาคในโอกาสของการศึกษา สมัยก่อน มีโรงเรียนไม่พอ แต่สมัยนี้ อาจจะมีมากขึ้น แต่ปัญหาเรื่องคุณภาพที่ตัดเกี่ยวกันย่อมเป็นปัญหาคับข้องใจของนักรัฐประศาสนศาสตร์ ขณะเดียวกัน มาตรฐานการศึกษาที่ทุกสถานการศึกษาจะต้องยึดถือ ควรจะต้องมีอย่างน้อยแค่ไหน? การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาจะช่วยแก้ปัญหาหรือทำให้ปัญหามั่นหนักขึ้น?

ใน “School Decentralization: Does It Bring About Desired Outcomes Promptly to Developing Nations ?” อาจารย์วีระศักดิ์ได้ศึกษาเปรียบเทียบประเมินการกระจายอำนาจในการจัดการบริการการศึกษาในระดับนานาชาติ โดยศึกษาข้อมูลจาก ๔๔ ประเทศในช่วง พ.ศ. ๒๕๒๘-๒๕๔๓ ผลการศึกษาปรากฏออกมาในทำนอง “ได้อย่าง เสียอย่าง” ตามเคย นั่นคือนโยบายการกระจายอำนาจในการจัดการบริการการศึกษานั้นช่วยลดปัญหาการ

ที่นักเรียนระดับประถมไม่มีที่เรียนได้ดี นักเรียนประถมมีความเสมอหน้ากันในโอกาสของการมีที่เรียน แต่ในเรื่องคุณภาพการศึกษาอัตราการอ่านออกเขียนได้ และอัตราการเลิกเรียนกลางคันยังกลับเป็นปัญหาสำคัญ และจะว่าไปแล้ว ภายใต้ นโยบายกระจายอำนาจนี้ กลับทำให้คุณภาพการศึกษาตกต่ำลง โดยเฉพาะ การอ่านออกเขียนได้และการเลิกเรียนไปกลางคันของนักเรียน

วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ ๓๗ ฉบับที่ ๑-๒ มกราคม-ธันวาคม ๒๕๔๙
นี้ ไม่มีบทความวิจารณ์หนังสือหรือบทความท่องเที่ยวทางวิชาการ หลายท่าน
ที่ชอบ คงต้องรอฉบับหน้า ฉบับนี้ขอลงท้ายด้วยวาทีที่น่าสนเท่ห์ของอริสโตเติล

"O my friends, there are no friends." - Aristotle

ไชยันต์ ไชยพร